

Onderwerp Ontwerpbegroting gemeenschappelijk orgaan beschermd wonen 2023-2025 regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer	
Nummer	2022/471878
Portefeuillehouder	Meijs, M.-Th.
Programma/beleidsveld	2.3 Opvang, wonen en herstel
Afdeling	MO
Auteur	Leensen, S.A.D.
Telefoonnummer	023-5114532
Email	sadleensen@haarlem.nl
Kernboodschap	De regio's Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer hebben besloten om per 1 januari 2023 de samenwerking rondom doordecentralisatie Beschermd Wonen in het GO BW vorm te geven. Begin 2022 is door de raden toestemming verleend voor het aangaan van deze samenwerking In de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) is de verplichting opgenomen om de ontwerpbegroting van een gemeenschappelijk orgaan acht weken voordat deze door het gemeenschappelijk orgaan wordt vastgesteld toe te zenden aan de raden voor een zienswijze. Deze ontwerpbegroting is gebaseerd op de invoering van het woonplaatsbeginsel en het nieuwe verdeelmodel Beschermd Wonen per 1 januari 2023. Begin maart 2022 heeft het ministerie van VWS echter besloten het woonplaatsbeginsel Beschermd Wonen uit te stellen. De regionale impact van het uitstel van de doordecentralisatie wordt nu in beeld gebracht en er worden verschillende scenario's uitgewerkt voor de situatie per 1 januari 2023. Wel hebben de verantwoordelijke wethouders de wens uitgesproken om zoveel mogelijk in de geest van de doorcentralisatie te handelen. Om die reden willen de deelnemende gemeenten deze ontwerpbegroting nu voorleggen aan gemeenten en zo veel mogelijk aansluiten bij de procedure zoals opgenomen in de Wgr. De gemeenteraden wordt de gelegenheid geboden hun zienswijze over de ontwerpbegroting mee te geven.
Behandelveorstel voor commissie	De commissie samenleving wordt verzocht advies te geven aan de raad over het voorstel van het college in paragraaf 2 en over de wijze van agendering van het raadsstuk in de raadsvergadering

Relevante eerdere besluiten	Raadsbesluit Oprichten gemeenschappelijk orgaan Beschermd Wonen (2021/592498), vastgesteld in de raad van 27 januari 2022 Raadsbesluit regionaal kader Opvang, wonen en herstel (2021/593411), vastgesteld in de raad van 27 januari 2022
Besluit College d.d. 12 april 2022	Het college besluit: 1. De ontwerpbegroting 2023 – 2025 Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen Regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer aan de raad voor te leggen; 2. En stelt de raad in de gelegenheid te stellen een zienswijze naar voren te brengen. de secretaris, de burgemeester,
Besluit Raad d.d. (wordt ingevuld door de griffie)	De raad der gemeente Haarlem, Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders, Besluit: 1. Zijn zienswijze op de ontwerpbegroting 2023 – 2025 Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen Regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer aan het bestuur in oprichting kenbaar te maken 2. Positief te adviseren met betrekking tot de ontwerpbegroting 2023 – 2025 Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen Regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer. de griffier, de voorzitter,

1. Inleiding

De gemeenten in de regio's Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer hebben besloten om per 1 januari 2023 de samenwerking rondom doordecentralisatie Beschermd Wonen in het Gemeenschappelijk Orgaan (GO) BW vorm te geven. Begin 2022 is door de raden toestemming verleend voor het aangaan van deze samenwerking. Ook is door de raden van de deelnemende gemeenten ingestemd met het Kader Opvang, Wonen en Herstel 2022 tot en met 2027.

Het GO BW betreft het juridisch kader voor de samenwerkingsafspraken die de deelnemers maken over beleid, organisatie, inkoop en financiering van regionale BW-voorzieningen en over de toegang tot die voorzieningen. In de GO BW is vastgelegd hoe de acht gemeenten in de regio samenwerken op het gebied van Beschermd Wonen.

De financiële regionale afspraken welke deel uitmaken van het GO BW zijn van toepassing op de jaren 2023 tot 2025 en worden in 2025 geëvalueerd. In deze ontwerpbegroting is aansluiting gezocht bij deze periode. De begroting heeft daarom betrekking op de jaren 2023 – 2025.

Op dit moment wordt de doordecentralisatie BW voorbereid. Dit betekent dat nog niet alle inhoudelijke keuzes zijn gemaakt. Een deel van deze keuzes heeft effect op de begroting van het GO BW. De effecten van deze keuzes worden op een later moment verwerkt in de definitieve begroting die in juli 2022 ter besluitvorming aan de colleges wordt aangeboden. Voorliggende ontwerpbegroting is gebaseerd op de meest actuele aannames, informatie en stand van zaken.

In de Wet gemeenschappelijke regelingen (hierna: Wgr) is opgenomen dat het gemeenschappelijk orgaan vóór 15 april van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, de algemene financiële en beleidsmatige kaders voor het volgende begrotingsjaar aanbiedt aan de raden van de deelnemende gemeenten. Dit wordt ook wel de 'Kadernota' genoemd. Tevens is in de Wgr de verplichting opgenomen om de ontwerpbegroting van een gemeenschappelijk orgaan acht weken voordat deze door het gemeenschappelijk orgaan wordt vastgesteld toe te zenden aan de raden voor een zienswijze.

Op dit moment worden de voorbereidingen getroffen om het GO BW per 1 januari 2023 in werking te laten treden. Dat betekent dat bovengenoemde bepalingen en termijnen nog niet gelden voor het GO BW. Toch willen de deelnemende gemeente ook nu al zo veel mogelijk aansluiten bij de procedure zoals opgenomen in de Wgr. De reden daarvoor is dat de gemeenten daarmee tijdig kunnen beschikken over relevante financiële informatie voor het opstellen van de eigen begroting. Ook wordt hiermee de gemeenteraden de gelegenheid geboden hun zienswijze over de ontwerpbegroting mee te geven.

Alle gemeenten hebben begin 2022 toestemming is verleend voor het aangaan van het GO BW en is ingestemd met het Kader Opvang, Wonen en Herstel 2022 tot en met 2027. In beide documenten en de toelichting daarop staan de financiële en beleidsmatige kaders voor komende begrotingsjaren

uitgewerkt. De voorliggende ontwerpbegroting is gebaseerd op de kaders en uitgangspunten uit deze vastgestelde documenten. Waar relevant wordt in deze ontwerpbegroting geput uit of verwezen naar deze financiële en beleidsmatige kaders.

2. Voorstel aan de raad

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor:

1. Zijn zienswijze op de ontwerpbegroting 2023 – 2025 Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen Regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer aan het bestuur in oprichting kenbaar te maken
2. Positief te adviseren met betrekking tot de ontwerpbegroting 2023 – 2025 Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen Regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer.

3. Beoogd resultaat

In lijn met de gedachte achter de doordecentralisatie zullen onze inwoners met GGZ-problematiek in de toekomst zo veel mogelijk beschermd wonen in hun eigen gemeente, in een vertrouwde omgeving en in de buurt van hun sociale netwerk. Daarnaast blijven echter ook nog regionale voorzieningen nodig, bijvoorbeeld als het niet rendabel is een bepaalde voorziening lokaal te realiseren. We hechten belang aan afspraken over onderlinge (financiële) solidariteit bij de uitvoering van de taken voor Beschermd Wonen, om de continuïteit van zorg voor de inwoners in per gemeente en in de regio als geheel te waarborgen.

4. Argumenten

Iedere gemeente draagt naar rato van het nieuwe verdeelmodel bij aan de uitvoeringskosten van het GO BW. Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor de zorgkosten voor de eigen cliënten (op basis van het woonplaatsbeginsel) en de uitvoeringskosten van de eigen organisatie. Zorgkosten voor de 'oude' cliënten worden betaald uit het GO BW: de gemeente Haarlem draagt de bijbehorende rijksbijdrage vanaf 2023 over aan het GO BW.

De financiële risico's worden gedeeld

Om financiële risico's te beperken en de continuïteit van zorg voor de inwoners in onze gemeente en in de regio als geheel te waarborgen zijn aanvullende afspraken gemaakt. De eerste drie jaar worden eventuele tekorten en overschotten op de zorgkosten per gemeente onderling verrekend via een vereveningsfonds.

Het GO BW beschikt over een eigen reserve om financiële risico's op te vangen. De reserve wordt gevoed uit (i) de reserve BW van de gemeente Haarlem per 31 december 2022, (ii) vanaf 2023 het overschot op het gezamenlijke historische budget (voor 'oude' cliënten) en (iii) het eventuele overschot op de uitvoeringskosten van het GO BW. De reserve wordt ingezet voor de dekking van de

volgende (mogelijke) tekorten (i) een tekort op het gezamenlijke historisch budget (ii) een tekort op maatschappelijke opvang in resp. 2023, 2024 en 2025 (zie verder) en (iii) incidentele kosten en frictiekosten.

Om tot de noodzakelijke transformatie te komen, wordt een innovatiefonds opgericht

In de oprichtingsdocumenten van het GO BW is afgesproken dat jaarlijks bij de Begroting vastgesteld wordt welke middelen beschikbaar zullen zijn voor een innovatiefonds. Gemeenten hebben de ambitie uitgesproken om de komende drie jaar actief te investeren in innovatie. Per jaar wordt bij het vaststellen van de begroting hiervoor een bedrag gereserveerd. Op deze manier zijn de middelen jaarlijks gewaarborgd. Voor 2023 is daarvoor ca. 4,7% van de totale rijksbijdrage (historische rijksbijdrage plus regionale rijksbijdrage) gereserveerd omdat dit de beschikbare ruimte binnen de reserve is waardoor de reservestand ultimo 2025 op nul uitkomt. De 4,7% komt neer op een bedrag van ca. € 1,8 miljoen. De ervaring leert dat er jaarlijks overschotten zijn in de realisatie van de zorgkosten, waardoor het ook in de opvolgende jaren mogelijk is om voldoende middelen voor innovatie aan te wenden. Wanneer het innovatiefonds ontoereikend blijkt dan bieden de afspraken uit het GO BW de mogelijkheid om hiervoor gedurende het jaar een groter deel uit de reserve te onttrekken.

De regionale samenwerking wordt uitgevoerd door een uitvoeringsteam die bij de gemeente Haarlem wordt gepositioneerd

Op basis van de huidige bezetting bij de centrumgemeente Haarlem en verschillende andere regionale samenwerkingsverbanden (zoals Leerplein en het regionaal contractmanagement vervoer) is een inschatting gemaakt van de formatie die benodigd is voor het GO BW in 2023 en 2032. Tevens is een inschatting gemaakt van formatie die per gemeente nodig is om uitvoering te kunnen geven aan de lokale taken. Uit conservatisme wordt voor de Begroting van het GO BW verondersteld dat de kosten voor de eerste drie jaar constant zullen blijven op het niveau van 2023 terwijl het aantal historische cliënten en hiermee de werklust afneemt. Op de manier wordt er ruimte geboden aan het lerende effect en is continuïteit gewaarborgd. Ook bij de berekening van de lokale formatie is de formatie conservatief begroot om zodoende ruimschoots invulling te kunnen geven aan de ontwikkeling en het inwerken van de lokale medewerkers. Vanuit de ambitie om de regionale capaciteit af te bouwen wordt jaarlijks geëvalueerd hoe de formatie zich verhoudt tot de werklust. Op basis hiervan wordt de personele inzet jaarlijks herzien.

De dekking van de tekorten Maatschappelijke Opvang is onderdeel van de financiële afspraken

De eerste drie jaren wordt het tekort van de gemeente Haarlem op het budget voor maatschappelijke opvang (MO), evenals de afgelopen jaren, gedekt uit de reserve GO BW. Al jaren is sprake van een structureel tekort op het MO-budget, deels als gevolg van landelijke ontwikkelingen. Haarlem ontvangt de middelen voor maatschappelijke opvang van het rijk, maar het betreft een regionale taak en regionale voorzieningen voor inwoners uit de hele regio. Als MO-

voorzieningen door een tekort aan middelen komen te vervallen, brengt dat maatschappelijke consequenties en kosten met zich mee voor alle gemeenten. Het is op de lange termijn niet wenselijk dat er een structureel tekort blijft bestaan, te meer omdat het rijk van plan is dit budget ook door te decentraliseren naar de afzonderlijke gemeenten.

5. Risico's en kanttekeningen

Door de samenwerkingsafspraken in het GO zijn de (financiële) risico's voor de afzonderlijke gemeenten beperkt en is de continuïteit van zorg voor onze inwoners ook na de doordecentralisatie geborgd. Mogelijke (financiële) risico's zijn:

- Bij de start van het GO worden de rijksmiddelen voor bestaande BW-cliënten door Haarlem overgeheveld naar het GO, hierdoor worden alle gemeenten (financieel) verantwoordelijk voor deze groep.
- Vanaf 2024 wordt de rijksbijdrage voor deze groep cliënten wordt geleidelijk afgebouwd, mogelijk zijn op den duur de kosten voor deze groep hoger dan de beschikbare (historische) middelen. Bijvoorbeeld als cliënten door de krapte op de woningmarkt niet uit kunnen stromen naar een eigen woning en daardoor langer dan verwacht in BW (moeten) verblijven. Dit kan er op lange termijn toe leiden dat gemeenten vanuit de lokale BW-middelen bij moeten dragen aan de zorgkosten van de oude cliënten.
- Vanaf (naar verwachting) 2024 zijn gemeenten zelf verantwoordelijk voor de zorgkosten van nieuwe cliënten uit hun eigen gemeente. Deze zorgkosten kunnen hoger zijn dan geraamd, doordat het aantal cliënten hoger is dan verwacht of doordat cliënten langer in BW verblijven.

Deze ontwikkelingen zullen door het GO en de individuele gemeenten nauwlettend gemonitord worden. Om de financiële risico's voor de afzonderlijke gemeenten te beperken zijn voor de eerste drie jaar vereveningsafspraken gemaakt. Ook zijn middelen beschikbaar voor investeringen in (goedkopere) lokale BW-voorzieningen, lokale randvoorwaarden, zoals voldoende woningen voor kwetsbare doelgroepen, en preventie.

Uitstel woonplaatsbeginsel Beschermd Wonen

Deze ontwerpbegroting is gebaseerd op de invoering van het woonplaatsbeginsel en het nieuwe verdeelmodel Beschermd Wonen per 1 januari 2023. Begin maart 2022 heeft het ministerie van VWS echter besloten het woonplaatsbeginsel Beschermd Wonen uit te stellen. Op dit moment wordt de regionale impact van het uitstel van de doordecentralisatie in beeld gebracht en worden verschillende scenario's uitgewerkt voor de situatie per 1 januari 2023 en deze worden afgezet tegen de bestuurlijke wensen en ambities. De financiële consequenties van het gekozen scenario worden verwerkt in de definitieve begroting. Het is de intentie om deze definitieve begroting zoveel als mogelijk te laten aansluiten bij deze ontwerpbegroting.

6. Uitvoering

Nadat de ontwerpbegroting door het college is vastgesteld, dient deze voor 15 april 2022 te worden doorgeleid naar de gemeenteraad voor een zienswijze. De gemeenteraad wordt gevraagd om binnen een periode van 6 weken een eventuele zienswijze in te dienen. Dit is niet verplicht maar wel mogelijk. Daarmee wordt aangesloten bij de procedure zoals opgenomen in de Wet gemeenschappelijke regelingen. Eventuele zienswijzen worden verzameld en meegenomen bij het opstellen van de definitieve begroting van het GO BW opgesteld. Deze definitieve begroting van het GO BW wordt in juli 2022 ter besluitvorming aan het college voorgelegd.

7. Bijlage

1. Ontwerpbegroting 2023 – 2025 Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen Regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer